

Ontslagwet van Asscher krijgt dikke onvoldoende

Ruim duizend experts uit het veld vellen oordeel: onder de nieuwe ontslagwet zijn elf van de dertien gestelde doelen niet behaald

Johan Leupen
Amsterdam

Precies één jaar na de invoering van de omstreden Wet werk en zekerheid (Wwz) ligt er de eerste serieuze beoordeling door de mensen die er iedere dag mee moeten werken: 1074 arbeidsrechtadvocaten, bedrijfsjuristen, ondernemers, rechters, maar ook ambtenaren, rechtshulpverleners en vakbondsjuristen hebben hun ervaringen gedeeld. Daarnaast analyseerden wetenschappers van de Erasmus Universiteit alle relevante rechtspraak van grote rechtbanken.

De conclusies spelen vandaag een hoofdrol op het evaluatiecongres van de koepels VAAN en VvA, waar zo'n duizend praktijkjuristen bijeen zijn. En de conclusies liegen er niet om: onder de nieuwe ontslagwet zijn elf van de dertien doelen die minister Lodewijk Asscher had gesteld, niet behaald. De wet werkt zelfs averechts, zegt de branche: de rechtspositie van de vaste werknemer is nog steviger geworden, en die van de flexwerker verder afgekald. Werkgevers nemen eerder afscheid van flexwerkers om het vaste contract te omzeilen. De kloof tussen 'vast' en 'flex' groeit zelfs.

De belangrijkste oorzaak is dat werkgevers niet meer een optelsom mogen maken van verschillende ontslaggronden om toestemming te krijgen van de rechter. In plaats daarvan moeten zij er één uitputtend onderbouwen met stapels documentatie, hetgeen voor het kleinbedrijf in de praktijk vaak 'schier onmogelijk' is, aldus Michaël van Straalen van MKB Nederland. 'Tot nu toe riepen velen op gevoel dat "vast" nog vaster is geworden, wij hebben dat nu feitelijk vastgesteld', zegt Max Keulaerds, co-auteur van het rapport.

De cijfers spreken: het aantal door de rechter afgewezen ontslagverzoeken is sinds 1 juli 2015 'substantieel' gestegen, en bij de rechtbank van Rotterdam zelfs bijna verviervoudigd: daar werden vier op de tien gevallen afgewezen.

Werkgevers zijn al gaan anticiperen op die verhoogde ontslagdrempel en trekken veel vaker ontslagverzoeken in om de zaak te schikken. De strengere toetsing van de rechter leidt ertoe dat die schikkingen in 73% van de gevallen hoger uitvallen dan de transitievergoeding die werkgevers wettelijk verschuldigd zijn. Die geldt in praktijk niet zozeer als een plafond maar als bodem: 'ze kopen de zaak kennelijk af', zegt VAAN-voorzitter Charlotte Dingemans.

Niet behaalde doelen

Ontslagrecht vereenvoudigen

94%

van de respondenten

Dejuridiseren zonder verlies van kwaliteit

93%

Positie van 'bepaalde-tijders' versterken

92%

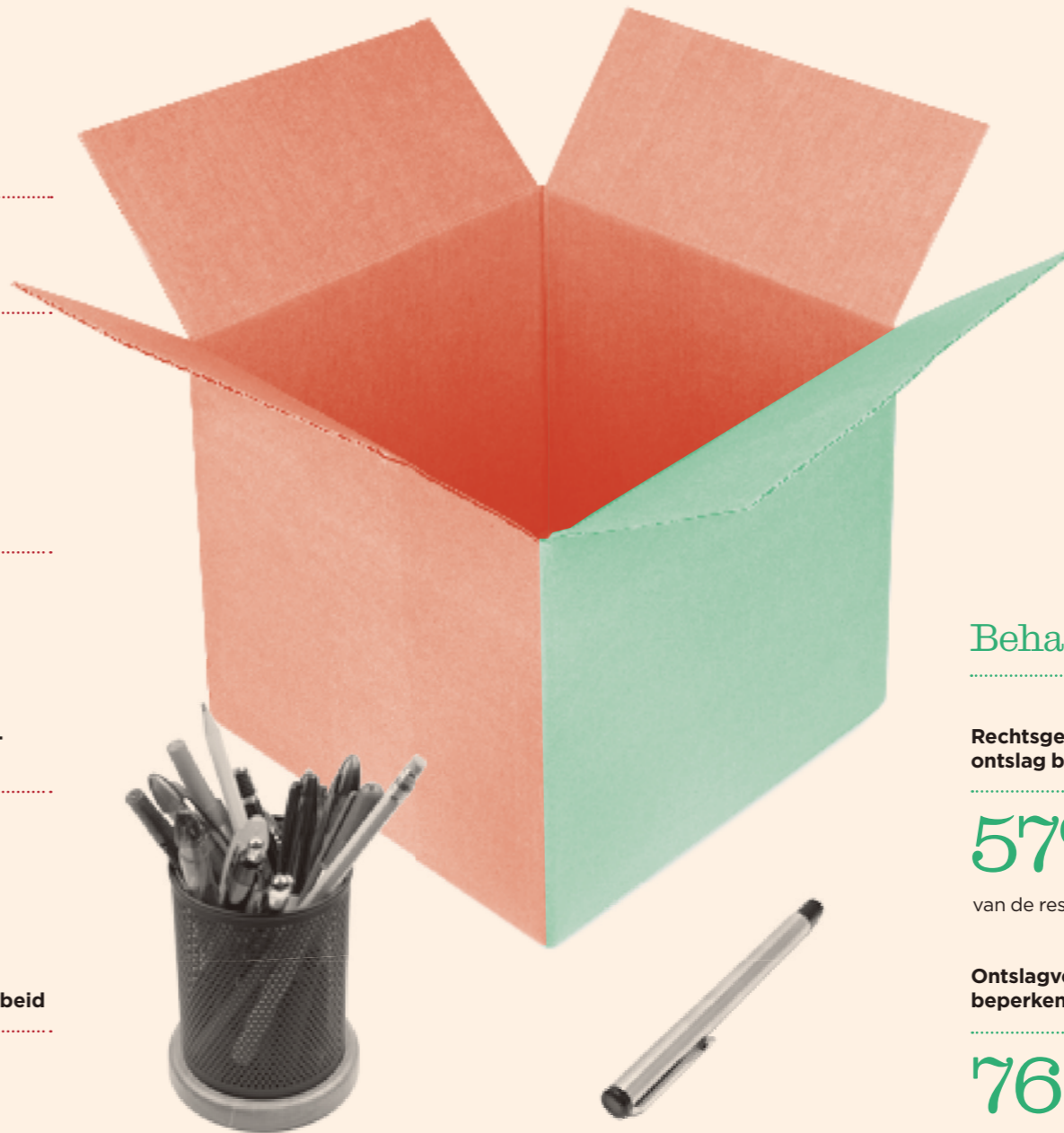
Meer doorstroom van flexibele naar vaste arbeid

93%

De wet heeft ook positieve effecten, voegt ze eraan toe: ontslag is duidelijk goedkoper dan met de oude kantonrechtersformule, zoals was beoogd: de gemiddelde toegekende transitievergoeding bedroeg over de eerste elf maanden van het nieuwe ontslagrecht € 19.011, minder dan de helft van de ontslagvergoeding die voor 1 juli moest worden uitgekeerd. Bovendien blijkt dat schikkingen in 79% van de gevallen lager uitvallen dan onder de 'oude' wetgeving.

De wet heeft ook tot positief gevolg gehad dat de rechtsgelijkheid bij ontslag bevorderd wordt, vond 57% van de respondenten. Het systeem is 'eerlijker' in de zin dat de vergoedingen bij vergelijkbare gevallen minder ver uiteen komen te liggen, en dat iedere werknemer recht heeft op een vergoeding.

Voorheen kwam het wel voor dat de ene werknemer dertig maandsalarissen meekreeg via de rechter, en de andere niks omdat zijn procedure via de 'gratis'

Onderzoek Opzet

Het onderzoek van VAAN en de VvA bestaat uit een enquête gehouden onder 1074 vakspecialisten, waaronder overwegend advocaten, maar ook bedrijfsjuristen, ondernemers, rechters, vakbonden, wetenschappers en ambtenaren. De uitkomsten zijn representatief voor de beroepsgroep advocaat, jurist rechtsbijstandverzekeraar of rechtshulpverlener. Daarnaast omvat het rapport een jurisprudentieonderzoek, verricht door Erasmus Universiteit Rotterdam.

Behaalde doelen

Rechtsgelijkheid bij ontslag bevorderen

57%

van de respondenten

Ontslagvergoedingen beperken

76%

Conclusie

'Wij hebben nu feitelijk vastgesteld dat "vast" vaster is geworden'

MKB Nederland
De onderhandelingen over reparaties van de wet verlopen goed

Asscher

'Het blijkt dat ontslag eerlijker en goedkoper is geworden'

UWV-route liep. Dat neemt niet weg dat het nieuwe ontslagstelsel voor veel mkb-werkgevers onbetaalbaar duur is geworden, zegt Van Straalen: zijn achterban maakte juist relatief vaak gebruik van die UWV-route, en die is afgesneden. Dat — gecombineerd met het feit dat kleine ondernemers vaak de tijd en mankracht missen om aan uitputtende dossieropbouw te doen — maakt dat het kleinbedrijf het meest evidente slachtoffer is van het nieuwe stelsel.

Van Straalen benadrukt wel dat de onderhandelingen met het kabinet en de vakbonden over reparaties goed verlopen; de 'grondhouding' van die gesprekspartners noemt hij 'positief'.

Het ministerie van Sociale Zaken komt een dezer dagen met een eigen evaluatie op verzoek van de Tweede Kamer. Naar verluidt bevat ook dat onderzoek de nodige kritiek, al zal het mogelijk uitwijzen dat rechters minder moeite hebben met de wet dan andere beroepsgroepen.

Minister Asscher zegt in reactie op het VAAN-onderzoek dat het hogere aantal afwijzingen van ontslagverzoeken 'niet verrassend' is: enerzijds moeten zowel rechters als werkgevers volgens hem 'wennen' aan het nieuwe systeem, anderzijds wil hij niet terug naar 'de willekeur en naar een systeem waarin ontslag werd afgekocht tegen hoge vergoedingen'. 'Dat is niet in het belang van werknemers en zeker ook niet in het belang van werkgevers', aldus de minister.

De conclusie dat vast nog vaster geworden is, vindt hij prematuur. 'Het is te vroeg om in algemene zin te concluderen over het behalen van doelen van de Wwz. De wet is nog maar een jaar in werking', stelt Asscher.

'Wel blijkt nu al dat ontslag eerlijker en goedkoper is geworden. Of er meer mensen een vaste baan zullen krijgen is niet alleen afhankelijk van wetgeving, maar ook van conjunctuur. De CBS-cijfers geven een gemengd beeld.'